

Diuen... (II)

Una de les funcions del pronom es és la d'indicar que l'acció expressada pel verb és deguda a una persona indeterminada. Les oracions en què el pronom es té aquesta funció són anomenades passives pronominals o construccions impersonals del reflexiu. Amb el mateix valor que aquest reflexiu es pot usar, per a aquesta funció, el pronom hom. I, encara, aquestes construccions poden alternar, en alguns casos, amb oracions de veu passiva i també, com dèiem ahir, amb oracions amb el verb en tercera persona del plural.

Aquesta darrera solució només és generalment possible amb certs verbs, especialment dir i alguns altres que, en sentit ampli, podríem anomenar de comunicació (Incloent-hi, per tant, aquells que expressen crítica, exigència, sol·licitud, atribució, etc): Així, oracions com Diuen que no passarà res, Parlen d'un complot, M'informen del cas, Li retreuen moltes coses, Ens atribueixen la culpa, es poden interpretar fàcilment com les equivalents de Es diu que no passarà res, Es parla d'un complot, Se m'informa del cas, Hom li retreu moltes coses, Hom ens atribueix la culpa. De fet, algunes d'elles, són sens dubte més usuals i potser més recomanables i tot.

Però la llengua presenta molts casos més d'ús de la passiva pronominal: en la narració de fets i l'explicació de fenòmens d'indole diversa, en tota mena de descripcions, instruccions, indicacions, etc: Es una paraula que es pronuncia amb s sonora, Aquesta herba es troba en terrenys calcaris, S'ha d'agafar pel mànec, Es desa al calaix de dalt, Un cop l'aigua bull s'hi tira la farigola i es treu del foc... I és evident que si en lloc de dir Es una paraula que es pronuncia amb s sonora diem ...que pronuncien amb s sonora, tothom interpretarà que l'oració conté un subjecte sobreentès.—

Convé saber, tanmateix, que el parlar de les Illes Balears no coneix aquesta limitació en l'ús de les construccions impersonals de tercera persona del plural, les quals hi són possibles, fins i tot, en els textos que contenen instruccions i indicacions, que resollem generalment amb passives pronominals —Es posa una olla al foc—, formes de primera persona del plural —Hi posem una olla—, Imperatius —Poseu-hi una olla— o perifrasis que marquen temps d'obligació. El parlar balearic no rebutja aquestes solucions. Hi afegeix, però, aquesta que ens ocupa: En bullir l'aigua, hi tiren la farigola i ho lleven del foc, ho tapen perquè no perdi l'essència i esperen que refredi.